

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

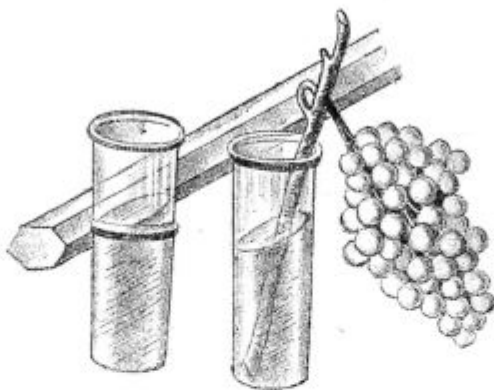
Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1897. Leto XIV.

Obseg: Kako hranimo sveže grozde? — Nova davčna postava. — Nekoliko drobtin iz potne torbe. — Ali je „sempir“ res toliko vreden, kakor se navadno misli? — Kužne bolezni domačih živalij. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Kako hranimo sveže grozde.

Za vrtnarja je sadje tedaj največ vredno, če je ima na prodaj, predno v njegovem kraju (podnebj) sadje zori na prostem, ali pa, ko ga že ni več. Da je vzgoji prej, mora je siliti (v gorkih gredah, v gorkih prostorih), da je ima tudi še pozneje, pa mora skrbeti, da je ohrani. Tudi je vrtnarju, oziroma posestniku samemu, zelo prijetno, ako sadje svojega pridelka ohrani prav v zimo. Seveda se je pri hranjenju treba ravnati po kakovosti sadne vrste. V tem oziru so že mnogo poskušali in marsikaj dosegli; posebno francoski gornik Roze de Šarné je dosegel lepe uspehe. On je grozde hranil tako, da je vsakega odrezal s koščekom trte vred, potem jih potaknil v kovinske ali steklene posodice, napolnjene z vodo in z lesnim ogljem, ter jih hranil v temnem, nepremrzlem prostoru. Zadnji čas so začeli nalašč v ta namen delati steklenke, ki se vtaknejo v žičnato zanjko in se lahko obesijo, kamer je. Kdor hoče na ta način hraniti mnogo grozdja, postavi naj v primernem prostoru stalo iz letvic, na ktere obesi steklenke. Podoba 33. kaže dve taki steklenki. Paziti je treba, da jagode ostanejo sveže in ohranijo svoj duh, kajti že način, kako, in čas, kdaj vzamemo grozde trti, vpliva na vse to. Le popolnoma zrelo grozdje naj se pobere ob suhem vremenu, in sicer naj se vsak grozd odreže tako, da je spodnji del trte kakih 15 cm dolg, zgornji pa

5 cm. Zgornji del se potem zamaže s cepilno smolo, ali pa se zapečati, in spodnji se vtakne v steklenko, napolnjeno z vodo in z lesnim ogljem. Lesno ogle varuje vodo gnilobe, in res zadošča, če vodo obnovimo čez več mesecev, kajti v temnem, malo toplem prostoru, v katerem ni prepriha, voda počasi izhlapeva. Na 8 ali 14 dni je treba grozde pregledati in varno obrati gnile jagode, ako jih je kaj. Na tak priprost način se grozdje ohrani sveže vso zimo, prav do pomladi.

Podoba 33.

vrsti res le obrtnike in trgovce, a vsled naših gospodarskih razmer je pri nas veliko gospodarjev, ki se pečajo z obrtom in s trgovino, zato jim bode ta spis dobro došel.

I.

Po novi davčni postavi od 25. dne oktobra 1896. I. se vpeljejo direktni osebni davki. Važen del teh davkov je občna pridobnina („allgemeine Erwerbsteuer“). Že do konca julija morajo tisti, ki so temu davku podvrženi, izpolniti in odposlati davčnim uradom izjave, na podlogi katerih se bode odmeril novi davek. Ker je nova postava zelo važna, jo hočemo v naslednjem vsaj nekoliko pojasniti.

Nova davčna postava.

Čeprav je naš list namenjen le kmetovalcem, vendar upamo ustreči pre mnogim, ako posnamemo po koroškem „Miru“ poljudno pisani sestavek o novem davčnem zakonu. Ta zakon zadeva v prvi

Kdo plača občno pridobnino?

Občni pridobninski davek ali pridobnino bode moral plačevati vsakdo, ki izvršuje kako podjetje, katero mu donša dobiček, ne glede na to, ali je podjetje (obrtni, trgovina itd.) podvrženo določbam obrtnega reda ali ne. Novi davek je namenjen torej obrtnikom, trgovcem itd., ki se obdačijo na nov način.

Kdo je oproščen občne pridobnine?

Tega davka so oproščeni:

1.) Vsa podjetja, ktera morajo dajati javne račune, kakor delniška društva, hranilnice in zadrage, ker so ta podjetja podvržena posebnemu pridobninskemu davku.

2.) Osebe, ki so v službi in delajo za plačilo, ker se o teh ne more reči, da delajo za „dobiček“. To so uradniki in za določeno plačo nastavljeni uslužbenci.

3.) Kmetijstvo in gospodarstvo nima z novim davkom nič opraviti. Ravno tako ne plača tega davka kmet, ako prodaja surove pridelke, na pr. žito, sadje, vino, zelje, krompir, drva itd. Pač pa je podvržen, temu davku oni, kdor izdeljuje in prodaja izdelke in pridelke izven sedeža kmetije v stalno odprtih prodajalnicah. Davek pa bode treba plačevati od lova na tujem zemljišču, od ribarstva v prostih, javnih in v zakup vzetih vodah, od umetnega vrtnarstva in od najetih zemljišč, ako zakupnik s svojo družino sam ne obdeluje zemljišča.

4.) Davka so proste delavke, ki se pečajo z navadnimi ročnimi deli doma ali pri naročnikih brez pomočnikov.

5.) Mali kmetje in sploh osebe, ki za svojo rabo ali za prodajo brez tujih pomočnikov izdelujejo orodje itd., ne plačujejo tega davka, kakor tudi ne postranska podjetja, ako letni dohodek ne presega 50 gld.

6.) Davka so prosti dijaki ali pisatelji, katerim je pouk ali pisateljstvo le postranski zaslužek. Istotako so tega davka prosti taki obrtniki, ki ne živé edino le od obrta in ne delajo s pomočniki. Tudi take revne obrtnike, ki delajo le z enim pomočnikom, more davčna komisija za eno leto ali k večjemu za dve leti oprostiti občne pridobnine. Ta določba je za revne obrtnike posebno važna.

Koliko znaša ta davek?

Vsakdo se gotovo najprvo vpraša: Koliko pa bode znašal ta davek? Doslej se je pridobnina odmerjala ne gledé na to, koliko bo znesel ves ta davek v državi. V prihodnje bo drugače.

Kakor je že doslej država za vsakih 15 let določila skupno vsoto zemljiškega davka, namreč 37½ milijona, od letos naprej pa 35 milijonov, tako je tudi od 1. januarja 1897. l. za dve leti določena skupna vsota pridobninskega davka v znesku 17,732.000 gld.

Nekoliko drobtin iz potne torbe.*)

(S potovanja po Galiciji. Spisal M. Peruzzi.)

Galicija je obširna ravnina, po kateri teko glavne reke Bug, Sana, Visla, Dunajec, Dnester, Seret.

Zemlja je v svoji sestavi različna. Proti vzhodu, v Podoliji, je močno rodovitna črna glina, „črna zemlja“, od Rzesova proti Krakovem je peščena, od tam pa de-

loma sama sipa. Od Rzesova proti severu se nahajajo „najdenci“, t. j. po polju na gosto raztreseni debeli kamni, kateri so v ledeni dobi priplavali iz severnih krajev, z norveških in ruskih gôr.

Ob rekah je mnogo barij, ktera pa niso tako obsežna, kakor je ljubljansko. Največje meri 6000 oralov, vsi skupaj pa kakih 60.000 oralov. 1—2 m debela šotna plast leži na beli peščeni apneni glini, ali pa tudi na zgolj drobnem pesku iz ledene dobe. Gališka je svoje, poprej močno krivo tekoče reke skoraj popolnoma uravnala, kar je stalo mnogo denarja; zategadelj pa zdaj vode hitro odteka in barja so ostala na suhem, tako da se sedaj obdelujejo brez ovir. Da bi ti kraji postali bolj priložni za obdelovanje, jih je deželni odbor, ki ima poseben melioracijski odsek, začel svojim stroškom osuševati z glavnimi odtoki, tako, da posestniku ni treba drugega, kakor da na kakih 50 m na široko ureže osuševalne (odvajalne) jarke, pa svet lahko obdeluje. Ker mah leži na predorni plasti, je svet hitro osušen.

Obdeluje se potem tako, da se najprvo kolikor moči skrbi, da začne mah trohneti, namreč da se v mahu tvorijo rastlini porabne dušičnate snovi. Preorje se in najprvo pognoji z umetnim gnojem. Na 1 ha se potrosi 800 kg kajnita in 200 do 300 kg Tómasove žindre. Prvi sad je krompir, ki pa prvo leto slabo obrodi, ker je zemlja še presurova. Drugo leto se zopet preorje in pognoji, toda manj, in vseje se rež ali oves. Tretje leto se zopet pognoji s 600 kg kajnita in 200 kg žindre ter vseje travna zmes z redkim ovsom, in travnik je narejen. Kjer pa je barijska plast razkrojena in blatna, tam se precej prvo ali drugo leto potem, ko se je svet pognojil z umetnim gnojem in preoral, vseje trava, zmešana z raznimi deteljami.

Deželni odbor gališki pa tudi s pozornim očesom gleda, da se vse vrši v redu. Da kmetovalca vspodbuja k napredku, daje nagrade 1000 do 2000 forintov za naprave poskušališč. Sedaj je takih poskušališč šest, a ukrenilo se je, da se jih prihodnje leto osnuje osemnajst novih.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo podpira marljivi deželni odbor z vso močjo. Nastavilo je v to svrhu pri ministerstvu posebnega poročevalca in posebnega nadzornika čez vsa barja, ktereга pošilja v izobrazbo v različne take kraje, kateri so na glasu, da barja umno obdelujejo. Letos je šel na Čotronske, da si ogleda tamošnje obdelovanje.

V melioracijskem oddelku pri deželnem odboru nastavljeni inženirji delajo načrte za osuševanje barij in ureditev rek, ktere potem izvede poseben inženir s pomočjo pomočnikov, v to svrhu izučenih. Obdelovanje se pa vrši pod vodstvom kulturnega nadzornika.

Sleharo leto se sestavi komisija, ktera obhodi vsa poskušališča.

Letos se je ogled vršil od 20. junija do 4. julija, in se ga je udeležil tudi pisatelj teh vrstic po odredbi visokega c. kr. kmetijskega ministerstva, da se pouči o tamošnjih razmerah. Bili so navzoči: pl. Struskievič, c. kr. vladni svetnik pri ministerstvu; pl. Gorajski, deželni odbornik gališki; prof. dr. E. Meissl, vodja kmet. kemijskega poskušališča na Dunaju; grof V. Hompeš, grajščak in državni poslanec; baron Wattman, grajščak; Vlad. pl. Gniewoś, grajščak; Jan. pl. Horodinski, grajščak; J. Koppens, nadzornik barij; J. Sitenski, profesor, in And. Kornella, melioracijski inženir.

Prva pot nam je bila v barje pri Olovskem blizu Broda, kjer je grajščina in rojstni kraj Jana Sobieskega, hrabrega kralja poljskega, rešitelja Dunaja l. 1683.

*) C. kr. kmetijsko ministerstvo je poslalo gosp. M. Peruzzija proučevati razmere o obdelovanju barij po Gališkem. Na našo prošnjo je gosp. Peruzzi opisal svoje opazke, ktere tu objavljamo. Bodi mu za to prisrčna zahvala. Ured.

To barje je blato (Niedermoor), zajezeno v ta namen, da je bil imenovani grad bolj utrjen, ker je voda stala okoli njega. Sobieski je vselej potolkel Turke, kadar so prišli v te kraje, in to se je zgodilo večkrat. Leta 1787. je po hudem nalivu voda sama pretrgala jez na zahodu ter je odtekla. Troškom dež. odbora se je urezal prostoren vodotok, po katerem se odteka voda iz barja, obsežnega 4000 ha. Tu je poskušališče na 12 ha. Nekoliko sveta je namenjenega, da se obseje z različnimi pridelki in gnoji na razne načine z umetnimi gnojili. Skušnje se delajo na 257 kosih. Okoli 11 ha je obdelanih za travnik.

Čprav je to barje, last grajščine Konti in meščanov iz Olovskega, še le tretje leto v obdelovanju, raste vendar na vseh 11 ha vse jako bujno; trava mi je segala skoro do pasa. To poskušališče je ustanovil dež. odbor pred tremi leti z 2000 goldinarji. Vodi ga grajščak Gnievoš.

Odtod smo šli v barja pri Stojanovu, ležeča ob ruski meji. Todi krije šota 6000 oralov sveta. Deželni odbor je tudi to močvirje dal lansko leto osušiti z napravo velikega odtočnega kanala, kar mu je povzročilo 64.000 gld. troškov.

Grajščina Bosk, last grofa Kazimira Badenija, in Radziehov, last grofa Stanislava Badenija, obsegata tudi veliko sveta. Slednji je za prihodnje leto namenil 500 oralov za obdelovanje. Ustanovilo se bo tudi tu poskušališče s 1000 gld. To barje „bogna stojanovskie“ se odteka v Bug. Drva so v teh krajih draga, a vendar se nihče ne mara poprijeti šotoreza. Od tod smo zopet krenili v Ržesov nazaj. Tukaj je velika tvornica za izdelovanje surovega masla in mnogovrstnega sira. Od mleka, ki se vlije v prvi veliki kotel, ne odpade drugega, kakor čista voda, s sirotko se pa pitajo prasiči. Iz Ržesova smo šli v barje pri Rudniku, ležeče ob Sani.

Tam nas je sprejel gostoljubni grajščak Ferdo grof Hompeš. On ima tukaj 22.000 oralov veliko posestvo.

Grof Hompeš je začetnik umnega obdelovanja v barju, kajti on je uže pred desetimi leti začel sušiti ta močvirja. Tu vidiš različne nasade z različnim gnojenjem, z umetnimi gnojili na pokritih in nepokritih lebah. Žita vsake baže se vrste z okopavino, različne travne in deteljne zmesi se vrste s posamnimi takimi setvami. Niti najnovjših krmskih rastlin ti tu ne manjka. Rastline, o katerih hasni se dela čudovita reklama, bobovec ali gozdni čistnik (lathyrus silvestris) in sahalinski dresenji (polygonum sachalinense), tudi dobro uspevata, toda živina ne mara ne te ne one, in po najnovjših izkušnjah se je dognalo, da so te rastline dobre samo za trgovce s semeni. Tu se nahajajo tudi nasadi s vrbicami, ki se dobro izplačujejo, posebno ker je tu tvornica za izdelovanje raznih pletenin iz šibic.

Kar se le da izdelati iz tega gradiva, vidiš tu: postelje, zefe, stole, jerbace, igrače, in sicer pozlačene, pobarvane in brez olepšanja. Ta tvornica se grofu dobro izplačuje, pa tudi za tamošnje kmete je velika dobrota, ker imajo ženske in otroci v nji mnogo posla.

Grof Hompeš pa barja ne obdeluje le sam po novjših skušnjah, ampak prepušča svojim kmetom svet zastonj v obdelovanje in jim posoja še denarja za nakup umetnih gnojil.

Ustanovil se je pri tej priliki tukaj tudi osnovalni odbor za ustanovitev državnega barijskega društva. Za predsednika tega društva je bil izvoljen grof Hompeš. Zeleti bi bilo, da bi tudi tukajšnji barjani pristopili k temu društvu, ker ima namen varovati vse barjane, pospeševati in podpirati napredek v vseh strokah pri obdelovanju barja.

Iz Rudnika smo se podali skozi Krakovo v Novi

Trg pod Tatro. Tukaj je barje, veliko okoli 400 oralov, ktero je ljubljanskemu najbolj podobno. Na bolj zategli ilovici je sredi ravnine ob Dunajcu zrastle 1-30 m debela šotna plast. Tamkajšnji posestniki vozijo iz tega barja neosušene kepe na gnoj, in ko se šota napije malo gnojnice, speljejo vse z gnojem vred na polje.

Ker todi manjka nastelje, je zaukazal deželni odbor gališki, naj bi se iz šote delal drob za nasteljo. Na svoje troške je postavil veliko lopo s potrebnimi stroji za trganje šote. Toda Taržani ne marajo takih novotarij; odpovedali so dež. odboru z županom na čelu pokorščino popolnoma in vozijo, kakor prej, mokro šoto na gnoj. Zaradi malomarnosti in nereda je bil župan odstavljen in vodstvo te občine je bilo izročeno političnemu komisarju, kateri bo z zdatnimi podporami ustregel želji dež. odbora. Od todi ni daleč močno obiskano letovišče Zakopane, kamor zabaja gospoda iz vseh krajev. Da bi si barjani ogledali tudi to, smo šli v ta kraj, ki je pod Tatro 800 m nad morsk gladino. Tudi na Tatri ležeče jezero „morsko oko“, smo nameravali iti pogledat, toda nastalo slabo vreme nas je odvrnilo od tega izleta. Vrnivši se nazaj v Krakovo, smo se poslovili drug od drugega z obljubo, da se zopet hočemo sniti, če mogoče celo v ljubljanskem barju.

Ker gališka barja leže na predorni peščeni glini, ali pa na sipi, se dajo izlahka osušiti in obdelati. Glavni jarek osuši obrežje 100 m in še čez proti sredini. Zategadelj pa tudi umetni gnoj hitro pokaže svojo moč. Tudi ima šotna plast precej rudninskih tvarin v sebi.

Ljubljansko barje je gotovo bolj bogato na redilnih snoveh kakor gališko, toda te snovi niso v prid rastlinam, ker podzemeljska voda previsoko sega; tudi kvarijo redne povodnji redilne moči. Tu je zemlja mrtva, tam pa živa.

Galicija je v malo letih prekosila Kranjsko v obdelovanju zemlje, posebno pa v osuševanju barij, ker so tam na krmilu delavni, energični in izvedeni, za povzdigo kmetijstva vneti možje.

Ali je „sempir“ res toliko vreden, kakor se navadno misli?

Po naših krajih ima seneni drob ali sempir še zmiraj svojo prejšnjo veljavo. Najraje ga gospodarji trosijo po travnikih, da se s tem zaseje več trave in se zgosti ruša. Rabijo ga tudi po deteljiščih, kadar zmanjka detelje. Na ta način napravljajo iz deteljišč senožeti. Zgodi se celo, da predelajo njive naravnost v travnike, in sicer na ta način, da posejejo deteljo in sempir.

Naši gospodarji pravijo namreč, da se nahaja v sempirju seme tistih trav in detelj, ki rastejo po dotičnih travnikih, in zaradi tega so trdno prepričani, da se s setvijo sempirja zasejejo vse take trave in detelje, ktere imajo na svojih senožetih. V drugo jim je pa pri sempirju tudi to všeč, ker je poceni in jih tako rekoč nič ne stane, dočim je travno seme precej drago, kdor bi ga hotel kupiti.

Jeli ta njih misel zdrava in resnična, po tem seveda nihče ne vpraša, in zato se rabi sempir še zmeraj tako, kakor se je rabil pred sto in več leti. Ljudje ga še sedaj trosijo, če je že kaj uspeha ali nič. In zato se mi zdi potrebno in času primerno, da se tudi to vprašanje nekoliko pretrese. V današnjih časih moramo gledati, da se pridela kolikor moči veliko krme, in zato je važno izvedeti, ali je sempir za zboljšanje in povečanje krme kaj vreden ali ne.

Kdor se hoče nekoliko potruditi in sempir (seneni drobir, senene mrvice) natančneje pregledati, našel bode v njem različne tvarine, največ pa zdrobljenega perjiča (mrvic), plev, cvetja in prahu. Veliko manj bode našel različnega semenja. Natančne preiskave, ktere sta izvršila strokovnjaka dr. Stebler in dr. Weinzierl, so pokazale, da se nahaja v sempirju prav malo dobrega travnega semenja, in še od tega je dosti gluhega. Mnogo se pa nahaja v njem plevelnega semenja in drugih ničvrednih smetij.

Dr. Weinzierl je našel na pr. v 100 kilogramih sempirja le po 1 do 1½ kg travnega semenja, plevelnega pa 5 in več kilogramov; vse drugo so bile pleve in prah. Dr. Stebler, ki je preiskaval najrazličnejše vrste sempirja, je našel povsod prav malo dobrega semenja (2 do 12 %), veliko več pa plevela in drugih smetij. Preiskoval je tudi, kako kaljivo je seme v sempirju, in je našel, da mnogo na videz dobrega semenja ni za nič, ker ni dosti zrelo. Med travnim semenom se je nahajalo nekaj latovke in medene trave, poleg tega nekaj travniške bilnice, zlatega ovsca, pasje trave. Posebno veliko je bile v sempirju plevelnega zrna, največ pa trpotčevega semenja.

Če le nekoliko pomislimo na naše travnike, na našo seno in otavo ter na čas košnje, potem vidimo, da to ni nič čudnega. Če je travnik polen plevela — in takih je pri nas, žal, le preveč — potem mora biti tudi sempir polen plevela. Kar se pa tiče košnje, je tudi ta merodajna za dobroto sempirja. Če kosimo zgodaj, potem je sempir bogat na cvetju in reven na semenju, če pa kosimo pozno, se nam ne godi nič bolje, kajti od prezorjenega sena odpade veliko semenja že med sušenjem in sempir obstoji zopet iz samih plev in mrvic. Nektore prav dobre trave, kakor na pr. svinjski (mačji) rep, angleška ljujka itd., nam pa sploh tako pozno cvetó, da v senu še cvetja ne dobimo in da vsled tega tudi v sempirju ne more biti tako seme. Sempir od otave je v obče slabši, ker nam ta čas, t. j. do druge košnje le maloktera vrsta trave cvete in zori. Polen pa je tak sempir raznega plevela, zlasti trpotca, ki se v tem času povsod prikaže s svojim bogatim cvetjem in plodom.

Nemci pravijo sempirju „seneno cvetje“ in prav imajo, kajti kdor kosi svoje travnike v pravem času, dobi v sempirju največ cvetja.

Zaradi tega tudi mi ne moremo in ne smemo na sempir polagati posebne vrednosti. Za izboljšanje travnikov ga ne moremo rabiti, že celo pa ne za napravo in posetev novih travnikov. Kdor hoče svoj travnik izboljšati ali na novo napraviti s setvijo trav, ta naj seje dobra travna semenja, ki se dobó v kupčiji, ne pa plevelne smeti, kakeršne se nahajajo v sempirju. Sempir pa rabimo po starinah, košenicah, po mejah, ob potih, po puščah, torej po takih prostorih, kteri so že itak polni plevela in kterih s setvijo sempirja ni moči pokvariti. Drugod pa ni sempir za rabo, kajti dandanes moramo gledati na to, da bodemo dobivali bogate košnje dobrega sena, kar bo pa le tedaj mogoče, če bodemo skrbeli tudi za dobra semenja, s kterimi je popravljati sedanje in napravljati nove travnike.

V. R.

Kužne bolezni domačih živalij.

(Dalje.)

Goveja kuga ali devetogubnica

je našim govedom zelo nevarna, ker je med vsemi najbolj nalezljiva in ker se prav hitro širi od živali do ži-

vali. Ne napada pa, kakor se je dolgo mislilo, samo goveje živine, ampak prehaja tudi na ovce in koze; od ovce gre na ovco in zopet na govedo. Posebno leta 1863. je razsajala devetogubnica med ovci po Kranjskem in pozneje tudi drugje. Dasi tudi še ni popolnoma dokazano, da jo povzročajo mičkene glivice, vendar so vsi strokovnjaki (zvedenci) tega mnenja, čemur se ne moromo čuditi, ker izvirajo najbrž vse kužne bolezni od glivic.

Pri nas se ta kuga nikdar ne izcimi; k nam jo vselej zanesajo goveda, prignana s Turškega, Vlaškega ali Ruskega. Dolgo so mislili, da se bolezen izcimi sploh na nepreglednih planjavah južne Rusije, a zdaj vemo, da tudi tjakaj pride od drugod. Kje je prav za prav prvotno domá, dandanašnji še ne vemo, najbrž pa zadenemo pravo, ako pritegnemo onim, ki jo iščejo daleč tam v osrednji Aziji. Že od pamtiveka je ta bolezen uničevala govejo živino in marsikteri deželi vsekala krvave rane, zakaj včasih je ugonobila daleč okrog vsa goveda. O! leta 1861.—1873. je goveja kuga polavila na Ogerskem 165.732 glav goveje živine. Ako računimo rep po 50 gld. dobimo velikanski znesek 8.286.600 gld. Najbolj se je razširjala po zapadni Evropi ob vojskah, ko so za vojaki gonili cele črede goved, prignanih iz omenjenih krajev. Devetogubnica je našim govedom bolj nevarna kakor onim, ki se pasejo po neizmernih stepah, zakaj ta jo še precej lahko prebolijo, naša pa navadno poginejo. Pa ko bi tudi tega ne bilo, zahtevajo postave, da ugonobimo tako živino.

Znamenja goveje kuge so naslednja: Govedo neha jesti in prežvekovati, po životu pa se začne tresti. Njegova kožna toplina se pogostoma izpreminja; zdaj je koža mrzla, kmalu zopet vroča. Smrček je vroč in popolnoma suh; mlazne krave izgubijo mleko. Živina je žalostna in nekako omamljena, včasih tudi nepokojna, se prestopa zdaj na desno, zdaj na levo, koplje z nogami in tuli. Pridruži se tudi huda vročica, vsled ktere poskoči žila na 90—100 udarcev v minuti. Kravam zateče sluznica v nožnici, in tu pa tam se vidijo na njej rdeče lise, ali pa se nahaja pod njo sesedla kri. V gobcu je sluznica rdeča in vroča; na zgornji čeljusti in dlasnu se naredijo temnordeče pege, kterih barva se polagoma izpremeni v sivkasto ali sivkasto rumeno. Iz omenjenih peg nastanejo kmalu neznatne ranice, in iz gobca se cedi mnogo sluzi in slin. Oči so rdeče, in iz njih tečejo vedno ostre solze, vsled kterih izpade dlaka pod očmi; zato pravijo ljudje: živina se joče. Sluznica v nosnicah je rdeča; iz nosa teče v začetku neka vodena, pozneje pa slizava tekočina in žival nekoliko pokašljeje.

Omenjena znamenja se kmalu shujšajo. Govedo postane popolnoma omamljeno, slabotno in trudno, kakor da bi bilo na pol mrtvo. Ako mu pritisneš na hrbet ali križ, naznanja hude bolečine. Dihanje je jako pomnoženo in naglo, živina stoka in ječi, kašelj je boleč, gost in kratek. Dva ali tri dni po prvih znamenjih bolezni žival ne žre in ne prežvekuje več, in njeno blato, ki je bilo v začetku trdo, postane mehko, potem vodeno, s krvjo pomešano in smrdljivo ter gre le s hudo silo od nje. Ko se bliža strašni konec, izpremenijo se iztrebki v neko riževno, belkasto vodo, ki gre sama ob sebi od živine. Žival hitro hujša, dlaka se ji ščetini, oči se ji vderejo in iz njih tekó neprenehoma solze; zdaj leži z naslonjeno glavo in pogine med četrtem in sedmim dnevom. Breje krave navadno izvržejo.

Zdravila tej bolezni doslej še ne vemo. Najbolje je, ostro na to paziti, da se kuga ne širi dalje. Zato so ob takem času kužni kraji zaprti za vsako kupčijo z živino, živinskimi odpadki in s krmo. Iz takih sumnih krajev,

kjer se ta bolezen večkrat pokaže, se sme živina goniti čez mejo le na nekkih, za to odločenih mestih, kjer mora ostati nekaj dnij, da se vidi, je li zdrava ali ne.

Zaradi večje varnosti se mora pobiti vsa goveja živina onega hleva, kjer se je pokazala ta bolezen, bodisi bolna ali zdrava. Ako 21 dnij potem, ko je poginilo zadnje živinče, ni zbolelo nobeno več, moremo misliti, da je v onem kraju konec kuge. Potem moramo hlev razkužiti. Gnoj morate namreč izkudati, tla razkopati, prst izvoziti iz hleva in vso stajo morate nasuti z novo prstjo. Zid morate ostrgati in iznova pobeliti; jasi, gare in vso posodo, ki ste jo rabili v hlevu, morate dobro oprati z lugom. Tudi klajo in steljo, ako je bila nad hlevom, morate odpraviti in jo smete le konjem pokladati ali nastiljati.

Kuga v gobcu in na parkljih.

Velikega pomena v narodnem gospodarstvu je ona kužna bolezen, ki se pojavlja s tem, da se izpahnejo mehurčki in mozolji na sluznici, v gobcu in na koži na svitku in med parklji raznih domačih živalij. Najbolj navadna je pri goveji živini, pa tudi pri ovcah, kozah in svinjah jo opazujemo pogosto, redkokdaj pa pri konjih in in perutnini.

Znana nam je kot kuga (volčič ali sejavec) v gobcu in na parkljih (parkeljnica). Pri nekterih živalih se raje pokaže v gobcu, pri drugih na parkljih, tretje pa obolijo v gobcu in na parkljih; pri kravah nastanejo večkrat istočasno enaki mozolji tudi na vimenu in na sencih. Dasi tudi volčič ni tako nevaren, kakor marsiktera druga kužna bolezen, in dasi ga živali večji del prebolijo, vendar povzroča veliko škodo, ako pomislimo, da živali vsled te bolezni zelo shujšajo, da jih več časa ne moremo rabiti za delo, da mleko nima nobene cene in da je omejena kupčija tako dolgo, dokler ni bolezen popolnoma ponehala.

Da je volčič nalezljiva bolezen, že dolgo vemo; vzrokov so mu iskali v nagli izpremembi vremena, v pokvarjeni in od glivic onesnaženi hrani in v pokvarjeni, dostikrat iz luž zajeti vodi. Dolžili so tudi trde, s prodrom posute ceste, po katerih so gonili živino itd. Vse to je vendar pomanjkljivo, če prevdarimo, da se bolezen večkrat prav naglo širi po kakem okraju ali deželi, kjer z živino prav različno ravnaajo. Zato jo zvedenci pripisujejo bakterijam.

Okužiti se morejo živali na razne načine. Največkrat se zgodi to na semnjih, na pašnikih, v hlevih, na napajališčih in na cestah in potih, po katerih je hodila bolna žival. V daljne kraje занесajo sajevec bolne živali, ki so prišle tjakaj po železnici. Dokazano je, da se zatroši tudi po ljudeh, po raznih drugih živalih, po obleki, gnoju, krmi in stelji, ako so bili v dotiki z bolnimi živalimi. Kužnina je zelo trdovratna; v okuženih in ne razkuženih hlevih ostane po več mesecev in more okužiti živali, ki so prišle na novo tjakaj. Taisto velja tudi o železničnih vozeh, po katerih se je prevažala bolna živina, ter o krmi in stelji, ako je ostala v hlevu. Bolezen se najbolj širi ob prometnih cestah in potih in napreduje tem hitreje, čim več jih je in čim živahnejša je živinska kupčija. Poletu so ji pota bolj uglajena, kakor pozimi.

Pri goveji živini se začenja volčič z vročico, katero ljudje navadno prezrejo. Sluznica v gobcu pordeči in izloča obilne sline tako, da se živali penijo; jesti jim ne diši, tudi prežvekujejo le včasih in bolj pomalem; molzne krave dajejo manj mleka, in še to je nekako rumenkasto, grenko, oskutno in se lahko sesede. Po dveh, treh dneh se izpahnejo na zelo rdeči sluznici, zlasti na ustnicah,

na dlesnu, ob robu in na spodnji plati jezika, včasih tudi po žrelu beli ali belkasto-rumeni, kakor konopna zrna veliki mehurčki, ki hitro dorastejo do grahove ali celó do lešnikove debelosti in se včasih zlijejo v večje mehurje. V začetku so napolnjeni z neko vodočisto, pozneje kalno tekočino. Včasih se napravijo mozolji tudi na smrčku in na sluznici v nosnicah. Ko se je to zgodilo, pojenja vročica, mehurčki pa popokajo v nekoliko dneh in se začnejo čistiti in celiti. Med boleznijo se goveda penijo, in to dostikrat tako obilno, da se jim debele niti slin celijo iz gobca. To je največja ovira, da ne morejo kakor sicer segati po krmi; včasih pa tudi požirati ne morejo. Vsled tega morajo shujšati, zlasti ako bolezen dolgo traja. Če je bila bolezen posebno huda, izvržejo breje krave.

Pri govedih ostane bolezen redkokdaj samo v gobcu, navadno se ji pridruži še volčič na parkljih (parkeljnica), ki se včasih tudi najprej pokaže. Na svitku parkljev, zlasti pa med njimi izpremeni koža svojo barvo in postane rdeča, otekla in boleča. Goveda stopajo okorno, prizanašajo dotični nogi, kolikor morejo, in rada ležijo, ako se je bolezen vgnezdila na več nogah.

(Dalje prihodajč.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 123. Imam deteljščice, ki je čez in čez pre-rasteno s predenico. Ali je predenica, pokrmljena z deteljo, škodljiva živini? Ker se bojim, da bo predenica škodila tudi drugoletnemu prielku, vprašam, kaj naj sejem, da ta plevel hitro zatrem? (J. P. v N.)

Odgovor: Predenica v krmi ne škoduje znatno živini, vendar pa koristna tudi ni. Kar se tiče prihodnje setve, je vse eno, kar sejete, samo detelje ne, kajti predenica raste le na detelji, in kakor hitro bo raslo na njivi kaj drugega, pa izgine ta nadležni plevel.

Vprašanje 124. Dobil sem pri razdelitvi občinskega pašnika svoj del, zato prosim svéta, kako ga najhitreje izpremenim v njivo ali travnik? (J. K. v Š.)

Odgovor: Pašnik se najprvo očisti grmovja in kamenja, potem se pa jeseni po možnosti globoko preorje in pusti neporavnau. Dobro je tudi uže jeseni gnojiti. Prihodnjo pomlad se vnovič preorje, poravnava in povleče, potem se pa obseje z rastlino, ki na novini dobro uspeva. Taka rastlina je pred vsem krompir. Krompir ne le da dobro uspeva na novini, ampak z njega okopavanjem in osipanjem se zemlja dobro rahlja in prezračuje, vsled česar postaja ugodnejša za druge, bolj izbirčne rasiline. Na krompir je potem sejati oves, pod oves pa deteljo. Če hočete pašnik izpremeniti v travnik, ravnajte ravno tako, le da drugo leto sejete pod oves primerne travne in deteljne zmesi. Prvo jesen, ko je njiva obsejana z deteljo ali z zmesjo, jo pa pognojite s kajnitom in s Tómasovo žlindro.

Vprašanje 125. Imam dve leti staro istersko vino, ki je pričelo cikati. Kaj naj storim, da vino ohranim? (F. G. v Š.)

Odgovor: Vino, katero imate na pipi in je pričelo cikati, Vam priporočamo prej ko mogoče potočiti, ker je cikanje le težko ustaviti. Ta svét pa velja le za ta slučaj, če je vino sploh še pitno, drugače tako ni nobene pomoči. Cikanje se da ustaviti, če se vino močno zažvepla, kar Vam pa odločno odsvetujemo.

Vprašanje 126. Sadno drevje mi kvari krvava uš. Ker s pomakanjem vršičkov v tobačno vodo zamudim preveč

časa, zato vprašam, bi li ne bilo dobro tudi mlada drevesa pobeliti z apnom? (A. L. v T.)

Odgovor: Krvava uš ni na vršičkih, oziroma ne na listju, zato pomakanje v tobakovo vodo sploh ne pomaga, in to tem manj, ker tobakova voda ne uniči krvave uši. Krvava uš je na lubadi, in sicer v razpokah, koder se ji mora z močnejšimi sredstvi priti do živega kakor je apno. Kako je treba krvavo uš zatirati, smo pisali že letos. Na Vašem drevju bodo bržkone listne uši, ki uničujejo vršičke; te se pa pač najlože zatros s tobakovo vodo. Z apnom nič ne opravite proti listnim ušem.

Vprašanje 127. Ali je umestno pokladati doječi kobili svežo deteljo? (A. L. v T.)

Odgovor: Sveža detelja je za konje, posebno pa še za doječe kobile prav slaba krma. Po krmiljenju s svežo deteljo konj izgubi svojo žilavost in ves život postane mehkužen in napihnjen. Konji dobe razne bolezni na kosteh in mahovnice. Tudi ne pomaga, če se krmi poleg detelje veliko ovsca, kajti detelja dela drisko in oves gre večinoma neprebavljen od konja. Če se torej doječa kobila krmi s svežo deteljo, ni razpostavljena vsem tem nasledkom le ona, temveč tudi žrebe, ki sesa njeno mleko.

Vprašanje 128. Ali enoletne okulante lahko pustim v drevesnici po 20 cm narazen? (F. Sch. v C.)

Odgovor: Nikakor ne; na vsak način jih morate prešolati, oziroma razredčiti, tako da bodo v drevesnici stali na enem štirjaškem metru kaki štirje, ali, če je zemlja posebno dobra, tudi pet ali celo šest.

Vprašanje 129. Kako se plesniv sod popolnoma očisti? (F. Sch. v C.)

Odgovor: V plesniv sod nalijte do vrha beleža sveže ugašenega apna ter ga pustite v njem nekaj dnij. Če je sod prevelik, da bi ga nalili do vrha, pa z beležem v njem tako pluskajte, da se notranja stran sode popolnoma z njim prevleče. Čez nekaj dnij se sod skrbno izpere, da gre iz njega vsa nesnaga in apno, potem se v senci posuši, zažvepla in shrani v kleti. Pred porabo se mora sod seveda zopet dobro izprati.

Vprašanje 130. Kako se dela, da se piščeta izvleče iz jajec brez kokle? Slišal sem, da to gre, ako so jajca 3 tedne v 40° R. toplem prostoru, pa ne vem kako tak prostor prirediti. (A. S. v D.)

Odgovor: Res je, da se piščeta tako vale, a v to svrhu je treba valilnih aparatov. Taki aparati se dandanes dobe v različnih velikostih.

Vprašanje 131. Ob zidu svoje hiše imam cepljeno slivo, ki vsako leto obilo rodi, a predno sad zori, prične iz posameznih sliv izcejati se smola in slive gnijejo. Od 100 dozorelih sliv sta komaj dve zdravi. Od kod pride to in kako se odpomore? (J. R. v K.)

Odgovor: Ta bolezen prihaja od neprikladnih tal in od podnebj. Kaj je glavni vzrok, ne moremo povedati, če ne vidimo drevesa na lici mesta. Skusite drevo zdraviti z gnojenjem in s puščanjem. Drevesu se pušča, ako se mu naredi podolgem zareze skoz lubad do lesa.

Vprašanje 132. K svoji grozdni stiskalnici sem naredil nov lesen oklep (koš) z železnimi obroči. Les sem namakal v sodi, a sedaj bi še rad vedel, če naj oklep namažem še s kako barvo, da vino ne bo nategnilo čreslovine iz lesa in železa iz obročev? (V. H. v K.)

Odgovor: Lesa pač ni treba mazati, kajti barva bi se zaradi snaženja tako ne držala dolgo in vrhu tega ta malenkost čreslovine, ki more priti iz lesa v vino, tako nič ne izda, saj ima grozdje veliko več čreslovine v sebi. Železne obroče je pa pač dobro namažati z oljnato barvo, in sicer zato, da

ne zarjavé in da ne pride železo v mošt. Najbolje bi bilo obroče prevleči s peglo, pa to pojde težko.

Gospodarske novice.

* † **Gospod dr. Mat. Godec**, c. kr. pomorski zdravnik ter dolgoleten družbin ud, je umrl 26. dne julija v Toplicah na Delenjskem, 12. dne t. m. je pa umrl gospod **Lovro Verbič**, posestnik v Borovnici in eden najstarejših družbinih udov. — Naj počivata v miru!

* **Avstrijski vinarski shod** bo od 5 do 11. dne septembra t. l. v Tridentu na Tirolskem Kranjski deželni odbor in našo družbo bo zastopal gosp. potovalni učitelj za vinstvo Fr. Gombač

* **Uspehi o porabi umetnih gnojil** največ pomagajo k njih razširjati. Dobro bi bilo, če bi nam vsi tisti, ki so do sedaj rabili ta gnojila, poročali na dopisnicah o njih uspehih, da jih potem objavimo, kar bo gotovo veliko pripomoglo v vzpodbudo drugim. Prosimo torej kratkih takih poročil na dopisnicah.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Kot četrta točka dnevnega reda se je vršila volitev družbinega podpredsednika namesto umrlega dosedanega podpredsednika gospoda J. F. Seuniga. Oddanih je bilo 107 glasovnic ter je dobil gospod **Francišek Povše**, posestnik, državni poslanec in deželni odbornik, 67 glasov in je bil torej izvoljen podpredsednikom.

Potem je bila volitev dveh odbornikov, in sicer enega namestu po pravilih izstopivšega knezškofjskega tajnika, gospoda **Josipa Šiške**, enega pa namesto gospoda Povšeta, ki je bil izvoljen podpredsednikom. Prvo glasovanje po listkih ni imelo uspeha, ker so glasovi bili preveč razcepljeni; pri drugem glasovanju pa sta bila v glavni odbor izvoljena gospoda meščanski učitelj dr. **Tomaž Romih** in knezškofjski tajnik **Josip Šiška**.

Kot šesta točka dnevnega reda so bila poročila in predlogi odborovi. Po zadnjem občnem zboru so se na novo ustanovile podružnice v Nadanjem Selu, v Preserjah in v Žireh. Občni zbor je ustanovitev teh podružnic definitivno potrdil.

Gospod ravnatelj **Pirc** je naglašal, da se je naša živinoreja že toliko povzdignila, da sedaj že k nam hodijo kupovat plemensko živino. Tako je zastopnik hrvatske vlade nakupil letos na Kranjskem za 40 000 goldinarjev plemenske živine in jo bode kupoval pri nas tudi prihodnja leta. Za tem pridejo gotovo tudi drugi kupci in tako bodo naši živinorejci imeli lep dobiček. Zahvala za to, da je pozornost hrvatske vlade obrnil na našo živinorejo, gre našemu rojaku, gospodu dr. **Krištofu**, veterinarskemu nadzorniku na Hrvatskem, in govornik je predlagal, naj ga v priznanje njegovih zaslug c. kr. kmetijska družba kranjska izvoli svojim častnim udom. Občni zbor je soglasno pritril temu predlogu.

Podpredsednik kmetijske družbe, gospod **Francišek Povše**, je stavil v imenu glavnega odbora predlog, naj bi se osnovala gospodinjstva šola za kmetijske deklice. Utemeljuje svoj predlog je govornik naglašal potrebo dobrih gospodinj. Ni še dolgo tega, ko se je marsikdo čudil, da bi se v solah odgojevali kmetovalci, a danes je korist kmetijskih šol obče priznana. A, že pogovor pravi, da žena podpira hiši tri vogle, mož pa le enega; tem bolj; nam je treba dobrih žen-gospodinj. V nekterih avstrijskih kronovinah, zlasti pa na Moravskem, so si že ustanovili gospodinjstva šole za kmetijske deklice, in te šole so se povsod prav dobro obnesle. Tudi

pri nas na Kranjskem bi bil tak zavod potreben. Govornik je rekel, da neče žaliti našega ljudstva, vendar pa mora zatrditi, da je redko-kje pri nas, in niti v gostilnicah, na izbiri zelenjava; in vendar bi ta lahko prav mnogo zalegla. Domači izdelki mlekarstva itd. bi se lahko spravili v boljše ceno. Brez dvojbe bi nam ugajal zavod, kjer bi se kmetске deklíce vadile v dobrem gospodinjstvu. Na Moravskem n. pr. je ljudstvo že tako prepričano o koristi takih šol, da so deklíce že več let naprej zabeležene za obisk takega zavoda. Gospod Povše je torej po nalogu glavnega odbora stavil naslednji predlog:

»Občni zbor naroča svojemu glavnemu odboru, da naj vse potrebno ukrene in pri visokem c. kr. kmetijskemu ministerstvu ter pri visokem deželnem zboru doseže primerne podpore v svrhu osnovanja gospodinjske šole za kmetске deklíce. Ta gospodinjska šola imej za smoter praktično izvežbanje kmetskih deklíc v hišnem in kmetijskem gospodinjstvu. Pouk naj traja eno leto. Sprejemajo naj se v to šolo deklíce kmetskega stanu, 1.) ktere so dovršile vsaj 15. leto starosti, 2.) ki so dovršile splošno ljudsko šolo, 3.) ki so telesno zmožne izvrševati vsa v gospodinjstvu spadajoča opravila. — Zavod bodi tako urejen, da bo mogel sprejemati po 12 do 15 učenk; večjega števila ne kaže sprejemati, ker je treba, da se deklíce temeljito izvežbajo ter praktično izurijo v vseh strokah gospodinjstva. — Učenke naj stanujejo v zavodu pod vodstvom v to nameščene hišne gospodinje, ki vodi celó gospodinjstvo, nadzoruje učenke in skrbi za strog hišni red. — Učni predmeti za tako šolo naj so: 1.) Veronauk. 2.) Vzgojeslovje. 3.) Pismene vaje, 4.) računstvo in domače gospodinjsko knjigovodstvo. 5.) Domača zgodovina in vežbanje v materinskem jeziku. 6.) Gospodinjstvo, (znanje vseh snovi, potrebnih v gospodinjstvu: jedila, tolsče, moka, kruh in peka, sočivje, povrtina, sadje, gobe, otec, olje, sol, med, meso vseh vrst, mleko, sir, korenstvo; kako se hrani meso, slanina; kako je treba ravnati z mlekom, kako se napravlja maslo in sir; kako se podeluje sadje v konzerve itd.) 7.) Pouk o notranji uredbi hiše, stanovanj, o glavnih navodilih higijene v stanovanjih. 8.) Vežbanje v šivanju in krpanju obleke, v likanju itd. 9.) Reja domače živine (govedi, kuretnine, prasičev). 10.) Zelenjadarstvo (bodi važen del vežbanja; prav tako tudi 11.) gojenje cvetic, da deklíce umejo gojiti vsaj navadne cvetice, ki morejo biti v nedolžno veselje in kinč tudi kmetски hiši ter blažijo srce in vnmajo kmetско gospodinjstvo za vse lepo in čedno. V vseh teh strokah, ki naj se predavajo n. pr. v 3 urah na dan, naj se potem učenke izvežbajo do dobrega, zato bodi ta zavod osnovan pri kaki primerni, dobro urejeni kmetiji, tako da se učenke morejo temeljito seznaniti z gospodinjstvom in do dobrega privaditi vseh teh praktičnih opravil. Zato bodi na zavodu geslo: Vztrajno, nepretrgano delo, tako da učenke že ob 5. uri vstajajo, oskrbujejo kuhinjo, molžo, precejanje mleka, porabo mleka, podelanje mleka v maslo in sir, da skrbe za snažnost v hlevu, na dvoru, v vrtu in na polju. Voditeljica gospodinja naj tudi skrbi za to, da se deklíce ne le izurijo v kuhinji, v hiši in na vrtu, ampak da se privadijo samostojnemu gospodinjstvu. Zato naj tudi vidijo, kako voditeljica deli delo, kako blago in po koliki ceni nakupuje, in kako se prodajajo pridelki iz kmetije. Za težaska dela naj se najamejo v to potrebni posli. Glavni odbor kmetijske družbe naj sestavi prošnje, utemeljene z dokazi o potrebi take šole za našo deželo, ter naj jih takoj predloži visokemu kmetijskemu ministerstvu in visokemu deželnemu zboru, od katerih oblastnij naj izprosi izdatnih podpor, ter naj skrbi, da dobi v to sposobnih učiteljic, tako da bo mogoče v prihodnjem letu tudi v povzdigu slavnosti petdesetletnega vladanja našega presvitlega vladarja otvoriti gospodinjski zavod, ki naj vzgaja vzglednih, marljivih ter razumnih gospodinj našemu kmetskemu stanu v korist.«

Gospod podpredsednik je glede svojega predloga pripominjal, da je kmetijsko ministerstvo takim zavodom zelo naklonjeno, ter da mu je sekcijski načelnik in tem ministerstvu sam priporočal, naj si družba izbere učiteljico, ki naj bi se šla vežbat na kak podoban zavod, da potem v prihodnje sama lahko prevzame pouk.

Tudi dežela bo gotovo rada prispevala za tak koristen zavod. Če se šola obnese, napravijo se taki zavodi v raznih krajih dežele. Na ta način bomo s časom dobili izvrstne gospodinje. — Pri glasovanju je bil predlog vzprejet soglasno.

Družbin podpredsednik, gospod Povše, je nadalje poročal o brezobrestnem posojilu za vinogradnike. Ko se je nedavno mudil na Dunaju, je v kmetijskem ministerstvu vprašal, v kakem štadiju se nahaja ta zadeva, a v svoje največje začudenje je izvedel, da se je letos ves v ta namen določeni denar že porabil za druge kronovine (klici: Žalostno!). Govornik je torej v imenu glavnega odbora nasvetoval, naj se skuša rešiti, kar se še rešiti da. Marljivo delujoča podružnica krška je bila stavila predlog, naj bi se pričela velika akcija v svrhu preosnove naših vinogradov. Nasvetovana akcija je segala jako daleč in treba bi bilo milijonov, da se izvrši; a dobra volja zadene pogosto ob trdo steno. V državnem in isto tako tudi v deželnem zboru so zastopani razni stanovi, ki niso tako vneti za preosnovo naših vinogradov, kakor zastopniki dotičnih vinorodnih okrajev; dovolila se je v omejeno svrhu pač neka vsota, a mnogo manjša, kakor bi bila potrebna. In država je delida podporo le v oni meri, kakor dotične dežele. V prvih letih se je sicer malo zahtevalo, a sedaj, ko so se poskusi obnesli, rastejo zahteve od leta do leta. Gospod podpredsednik je konstatoval, da so slovenski vinogradniki v odstotkih največ storili za preosnovo vinogradov ter da je on v zvezi s poslancem Pfeiferjem skušal kar največ mogoče doseči v ta namen. Predložila sta spomenico finančnemu ministerstvu ter prosila, naj bi se dovolil izreden kredit za Kranjsko, kajti 80.000 gld. za celo Avstrijo je vendar mnogo premalo. Stavil sem torej v državnem zboru nasvet za izreden kredit, ki pa ni prišel v obravnavo, ker se je državni zbor nenadoma zaključil. A ko se državni zbor jeseeni zopet snide, obnovili bodemo ta nasvet. Za sedaj pa naj bi se poslala c. kr. kmetijskemu ministerstvu primerna prošnja, da bode moglo le-to bolj vplivati na finančno ministerstvo. Govornik je torej predlagal:

»Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske se obrača z najudanejšo ter nujno prošnjo do visokega c. kr. kmetijskega ministerstva, da kmalu ugodi prošnjam kranjskih vinogradnikov, ki so na poziv c. kr. okrajnih glavarstev prosili za brezobrestna posojila v svrhu zopetne zasaditve vinogradov, opustošenih po filokseri. Z izrednim trudom in požrtvovalnostjo so vinogradniki prekopalí opustošeni svet in ga nasadili z ameriškimi trtami, s tem se pa tudi zadolžili, ker so imeli obljubljeno brezobrestno državno in deželno posojilo. Da se vinogradnikom, že itak silno osiromašenim, pomore iz velike bede, v katero so zašli s tem, da so se lotili obnovljenja vinogradov v nadi, da dobe obljubljena brezobrestna posojila, prosi občni zbor, naj visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo ves svoj vpliv zastavi v to, da se vsaj naredbenim potom omogoči izplačilo te vsote ter da izposluje pri visokem c. kr. finančnem ministerstvu, da izprosi pri Njega veličanstvu odobrenje izrednega izdatka. Ker je le z vztrajnim nadaljevanjem novega zasajanja mogoče zboljšati obupno stanje naših vinogradnikov ter jim omogočiti, da bodo mogli obstati na svoji domači zemlji, prosi se visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo, da vse ukrene in ves vpliv porabi v to, da se v državni proračun za prihodnje leto postavi izdaten, velik kredit v svrhu brezobrestnih državnih posojil, ktera naj se dele vinogradnikom tudi ne glede na velikost od deželnih zastopov odmerjenih vsot. Predsedstvo naše družbe izvoli takoj sestaviti spomenico in odposlati jo visokemu c. kr. kmetijskemu ministerstvu.«

Č. gospod župnik Žgur iz Bele Cerkve je vprašal, je-li se namerava tudi kaj storiti za farne vinograde glede brezobrestnih posojil. Podpredsednik gospod Povše je odgovoril, da se je v deželnem zboru pač stavil prodlog v tem zmislu in da ima v deželnem odboru on ta referat. Deželni predsednik se v zadevi ni izrazil nič ugodno, a govornik bo skušal najti primerno pot. — Pri glasovanju je bil predlog gospoda podpredsednika soglasno vzprejet.

(Dalje prih.)

Program konjske dirke v trab 1897. l.

ktero priredi konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske v nedeljo, 12. dne septembra t. l.

v Št. Jarneju na Dolenjskem,

in sicer v prvih dveh oddelkih samo za kmetijske posestnike, t. j. take, ki svoja zemljišča sami obdelujejo, v drugih oddelkih za vsa brez izjeme.

Dirka bude 12. dne septembra (dan pred premovanjem konj) popoldne ob pol 4. uri v Šent Jarneju, in sicer na novo prirejenem dirkališču.

I. Dirka tri- in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v 6 minutah na cilj.

Prvo darilo 200 kron.

Drugo " 50 "

Tretje " 25 "

II. Dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo darilo 100 kron.

Drugo " 50 "

Tretje " 25 "

III. Dirka za konje brez razločka starosti in spola, tudi za valaha, ki so najmanj pol leta lastnina enega in istega kranjskega posestnika.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo darilo 100 kron.

Drugo " 50 "

Tretje " 25 "

VI. Gosposka dirka s parom konj brez razločka na spol in starost konj.

Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le tedaj, če se zglase trije tekmovalci.

Častno darilo konjerejskega odseka v vrednosti 100 kron.

Udeležitev pri dirki je zglašiti pismeno, ali pa na dan dirke tudi ustno najpozneje do 12. ure popoldne, občinskemu uradu v Št. Jarneju.

Za udeležitev v I., II. in III. oddelku je plačati pri zglašitvi 1 gld. v IV. oddelku 2 gld. vstopnine.

Pri dirki veljavne določbe.

1.) Razsojevalci so odborniki podpisanega odseka in za to odbrani veščaki.

2.) O vseh prepirih razsojajo z večino glasov razsojevalci.

3.) K I. in II. dirki so pripuščeni na Kranjskem rojeni konji od tretjega leta naprej. To je dokazati z listom, ktereja je dobila konjeva mati pri oplemenitvi.

K dirki so pripuščeni le tisti konji, ki so najmanj pol leta — od dneva dirke nazaj šteto — nepretrgano v lasti enega in istega kranjskega posestnika. To je treba dokazati z županskim potrdilom.

4.) Kdor se ni zglašil v pravem času, ne sme priti s svojim konjem na dirjališče.

5.) Ako se zglasijo k vsaki dirki manj nego trije tekmovalci, onda veljajo gorenji prepisi in pa določila podpisanega odseka.

6.) Za konje, ki so nad 9 let stari, ni treba povedati starosti.

7.) Dovoljeno je kaki navzoči osebi precej dokazati, da kak konj nima pravice, po gorenjih določbah dirjati v kaki dirki.

8.) Tekmovalci morajo biti na dirjališču pol ure pred začetkom dirke. Tu je voznike naznaniti, in tu se pregledajo konji. Kdor pride prepozno, ne sme tekmovali.

9.) Razvrstitev dirjalcev določi žreb.

10.) Tekmovalci, ki nočejo ustreči vsem določbam odsekovim, se izključijo od dirke.

11.) Konja, ki med vožnjo prične iti v galop, pognati je precej v trab. Ako konj prestopi prostor med dvema zastavama (25 metrov) v galop, ali če pride v galopu na konec, izgubi pravico do darila.

12.) Ugovore zaradi nepravilne vožnje je precej naznaniti razsojevalnemu odboru.

V Ljubljani, 31. dne julija 1897.

Samostojni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Frančišek Povše,
načelnik.

Št. 11.249.

Razglasilo.

Z ozirom na sedanje stanje svinjske kuge na Kranjskem in oziraje se na to, da se iz te dežele zanaša kuga na Primorsko, je c. kr. namestništvo v Trstu po razglasu z 22. dne julija t. l., št. 15.297., prepovedalo iz političnih okrajev Kočevje, Krško, Kranj, mesto Ljubljana, ljubljanska okolica, Litija, Rudolfovo, Kamnik in Črnomelj na Kranjskem uvažati žive Prasiče na Primorsko

od 24. dne julija 1897. l. dalje.

Prestopki te zaporne odredbe, ki stopi na mesto one, ki jo je c. kr. namestništvo v Trstu izdalo 10. dne maja 1897. l., št. 9637., se kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 27. dne julija 1897.

Št. 11.626.

Razglas.

Ker so glasom uradnih naznanil ovóje koze v okraju Pulj popolnoma ponehale in je s tem vsa Primorska prosta te živinske bolezni, zato se razveljavlja tuuradni razglas z 20. dne aprila 1897. l., št. 6235., ter se spet dovoljuje uvažati ovce iz vse Primorske na Kranjsko.

Zaradi svinjske kuge pa je prepovedano uvažati prasiče iz primorskih političnih okrajev Pazin, Pulj, Voloska in Trst na Kranjsko.

Prestopki predstoječih prepovedij, ki stopijo v veljavnost tisti dan, ko se razglasé, se kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 7. dne avgusta 1897.

Listnica uredništva.

J. K. v S. Štajarski zakoni o razdelbi skupnih zemljišč nam niso znani, zato Vam ne vemo odgovora na Vaše vprašanje. Gotovo pa je, da v tem slučaju, če se je zemljišče pravilno po zakonu razdelilo, more lastnik svoj delež prepisati na svoje ime.

F. V. v V. Krava samovoljno zadržuje mleko. Na tako vprašanje smo dali odgovor na 46. strani letošnjega „Kmetovalca“.

F. D. v S. Glege takega mlina se obrnite do Ig. Hellerja na Dunaju, kateri Vam bo dal vsa pojasnila.

J. S. v M. Če veščaki spoznajo, da je zid Vaše hiše dovolj trden, da more nositi še eno nadstropje, potem Vam občina ne more zabraniti zidanja.

G. B. v S. Če Vam je sosed zaprl pot, do ktere imate pravico, ga morete tožiti.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na 1/2 strani 8 gld., na 1/4 strani 5 gld. in na 1/8 strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1897. Leto XIV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 14. avgusta 1897. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 40.— kr. do gld. 45.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjska repa gld. 25.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 9.50 kr.; konopno seme gld. 10.— kr. do gld. 10.25 kr.; kuminovo seme gld. 22.— kr. do gld. 23.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 6.— kr.; rudeči Hrvat gl. 5.— kr.; prepeličar (koks) gld. 9.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 16.— kr. do gld. 16.50 kr. brez dima sušene gld. 18.— kr. do gld. 21.— kr.

Orehi domači: gld. 13.— kr. do gld. 14.— kr.

Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.25 kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 29.— kr. do gld. 30.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr. težke od 30 do 40 kg „ „ 27.— „ „ 28.— „ lahke „ „ 28.— „ „ 29.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 45 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.60 kr. do gld. —.70 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 30 kr. za kg.

Druge vrste 18 do 20 „ „

Kože lisic	po gld.	3.— do 3.50	} za par.
„ kun	„ „	8.— „ 9.—	
„ dihurjev	„ „	2.— „ 2.50	
„ vidr	„ „	9.— „ 10.—	

Kože zajcev po 9 do 10 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 14. avgusta 1897. Pšenica gld. 12.— kr., rž gld. 9.— kr., ječmen gld. 7.— kr., oves gld. 7.— kr., ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7.— kr., turšica gld. 6.— kr., leča gld. 11.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 8.— kr., seno gld. 1.78 kr., slama gld. 1.60 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 14. avgusta 1897. Pšenica gld. 11.13 kr., rž gld. 8.60 kr., ječmen gld. 8.90 kr., oves gld., 6.41 kr., turšica gld. 5.02 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Nova mlekarska zadruga
v Rovtah pri Logatcu
ima na prodaj (70—1)

izvrstnega bergamaškega in ementhalskega

 sira

tolstega in poltolstega.

Požiralnikove cevi

najboljše sredstvo napenjanje govedi takoj ozdraviti

(glej članek „Napenjanje govedi“ v št. 19. „Kmetovalca“ 1895. 1.)
prodaja (58—8)

c. kr. kmetijska družba v Ljubljani
po 4 gld. 50 kr. komad.

C. kr. priv. tvornica

R. A. SMEKAL

Čeh kot Prostjeva
Moravska.

Praga — Smihov
Česka.

Podružnica: Zagreb

priporoča

(59—3)

vsake vrste strojev za poljedelstvo in vinogradarstvo
potem stiskalnice za grozdje, brizgalnice proti peronospori, čistilnice za žito, trierje, slamoreznice mlatilnice
i. t. d. Nadalje brizgalnice vsake vrste za ognjegasna
društva, kakor tudi razne predmete za tvorniške stroje.
— Lastni proizvod z jamstvom.

 Cene primerne, podružnice in prekupci
dobe izdatni popust.

 Ceniki franko in badava.

Razpis.

Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih pet deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1897/98.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrsteja zdravja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gl. šolnine na leto, in

2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo le šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. se imajo

do 31. avgusta 1897

izročiti vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali kakega razreda srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstnem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

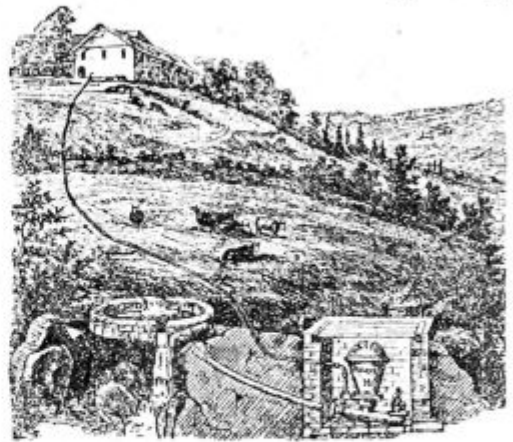
Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega.

Ljubljana, dne 27. julija 1897. (68-2)

Karol Kavšek v Ljubljani

Na Kranjskem največja zaloga najboljših
kmetijskih strojev

kakor: razsekalnice, slamoreznice, mlaticilnice, vitali, trjerji, stiskalnice za sadje, mlini za mlenje na debelo itd.

● **Pozor!** Popolno jamstvo! Najceneje! **Novo!** ●

Jeklene cevi za vodovode in sesalnice!

Občine in kmetovalci, katerim pomanjkuje vode ali jo morajo od daleč donášati, morejo si prirediti s prav malimi stroški samodelujoč vodovod, kateri, napeljan z doline 150 metrov, noč in dan sesa vodo in jo dovaja do 1000 metrov daljave.

Troškovniki in pojasnila dajo se zastoj.

Spričevalo. G. Karolu Kavšku v Ljubljani. Na Vaše vprašanje rad in z veseljem potrdim, da sem z napeljavo samodelujočega vodovoda, katerega je izvršil Vaš zastopnik gospod Franc Zeman, popolno zadovoljen, ker dobivam iz 60 metrov nižjeležečega in 400 metrov oddaljenega izvirka vsak dan 3000 litrov vode naravnost v hišo in hlev, katero porabim ponajveč za namakanje vrtov. Ker me stane vsa napeljava samo 300 gl., vsled nje pa odpade trudapolno, mnogo časa porabljaajoče in troškov pozročajoče dovažanje oziroma donášanje vode, ker je tudi živina z vodo povsem preskrbljena, zavarovalnina vsled napeljave znižana in ker pravilno namakanje zemljišča pospešuje obilnejšo rast pridelkov, torej smem trditi, da si edino vsled napeljave vodovoda prihranim letnih 500 gl. Ker napeljava vodovoda ne potrebuje nobenega nadzorstva, tudi tekom 30 let ne boje treba nikakih poprav, torej smem z dobro vestjo priporočati to izvirno napeljavo povsem in vsakomur, kjer in komur primanjkuje vode. (63-3)

Konečno izražam za vestno in natančno izvršitev še najtoplejše zahvalo ter beležim velespoštovanjem

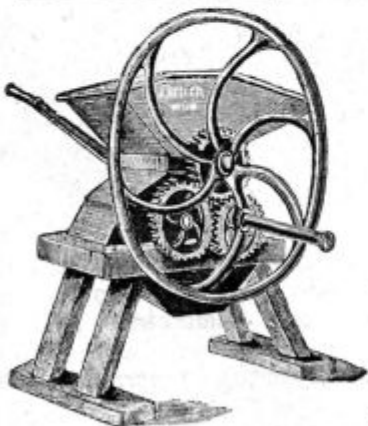
Franc Eržen,
posestnik.

Mrzli Vrh, dne 25. junija 1897.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (11-11)

IG. HELLER na Dunaju
II., Praterstrasse 49.

➡ Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati! ➡

Zastopniki se iščejo.

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje za grozdje

s trajno delujočem dvojnem in pritisk vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zamčeno opravi 20 % več dela kakor koli druga stiskalnica.

Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče, stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz málin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje in lupljenje sadja.

Najnovjše samedelujuče, patentovano trtne škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovjši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlíčkována z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

Zastopniki in prekupei se iščejo. (66-2)

Važno za kmetijstvo!

je:

Redilna štupa za kuretino
edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec.
1 zavoj z navodilom 25 kr
5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prasiče.

Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prasiče.
1 zavoj z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za živino, za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže 40 let z najboljšim vspehom malo da ne po vseh hlevih v rabi. ako živina ne mara jesti, dalje zboljšuje mleko.

Zavoj z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta naštetá sredstva se dobijo: (50-6)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Znižane cene!

ANDR. DRUŠKOVIC

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg št. 9 in 10

prodaja kakor bi bila

(9-9)

„razprodaja“

vse potrebno za stavbe, kakor cement, traverze, železniške šine za oboke, kovanja za okna in vrata, lopate, krampe, štorje, itd. itd., vsakovrstno kuhinjsko orodje, poljedelska orodja posebno v veliki izberí

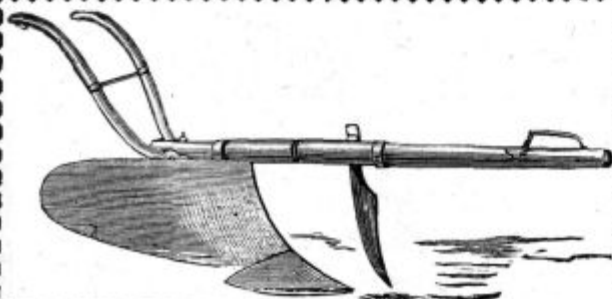
drevesa (pluge)

štedilna ognjišča in njih posamezne dele, pozlačene nagrobne križe in sploh vse v njegovo stroko spadajoče.

Posebno pa opozarjam gg. posestnike žag na izborne vodne žage in pile, za kojih jakovost se jamči.

Zunanja naročila se takoj in vestno izvršé. Kar bi ne ugajalo, se radovoljno zamenja, istotako se kupljeno blago radovoljno pošilja na dom ali na napovedani kraj.

— Ceniki pošiljajo se na zahtevanje brezplačno in franko. —

Kovači!

Tu kupujete železo najceneje, pri pošteni vagi in prijazni postrežbi.

Poskusite, in se bode te prepričali!

CARBOLINEUM!

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

20 oralov dobro zaraščene bukovega lesa, ob deželni cesti, ima naprodaj Gašper Križnik v Motniku. (123)

Vsakovrstna lanska in starejša naravna istrijanska vina, kakor tudi pristno vinsko in drugo žganje, špirit itd. ima vedno v zalogi po nizki ceni J. C. Röger, trgovec v Ljubljani. (124)

160 hl pristne dalmatinske črnine (črnega vina), posebno priljubljene in za poletni čas od zdravnikov priporočene, ter 400 l tropinovca, vse domači pridelek (za pristnost blaga se jamči), prodaja od 350 l naprej, dokler traja zaloga, po zmerno nizkih cenah Alojzij Bratina, grajski oskibnik v Dubrovniku (Ragusa), Dalmacija. (126)

5 zito čistilnikov (pajtelnov), lepo izdelanih, z železnim gonilom, prodaja zarski pomanjkanja prostora po zelo nizki ceni Franc Albrecht, ključar in trgovec v Kominu. (127)

15 lepih, skoro čistih jorkširskih prasičev ima naprodaj Matija Vidmar, posestnik v Št. Jurju pri Kranju. (128)

Tri bike, plemenjake, čistokrvne belanske pasme, od 1 do 2 leti stare, prav lepi, vsi licencovani, ima naprodaj Anton Kržišnik, posestnik v Bukovem Vihu št. 26, pošta Poljane nad Škofjo Loko. Cena po dogovoru. (130)

400 kg žirovega (bukov žir) olja, prodaja po nizki ceni Ivana Lampe na Črnem Vrhu pri Idriji. (132)

Deček, kateri je zmožen v pisanju in računstvu se takoj sprejme pri Fran Ksav. Auman sin. trgovcu v Krškem. Dolenjsko. Pogoji ugodni. (133)

Krepkega dečka, 14 do 15 let starega, od dobrih starišev, iščem za svojo prodajalnico z mešanim blagom. Več po dogovoru. Anton Kravanja v Cerknici. (134)

Dečka, staroga okoli 14 let, kateri ima veselje do čevljarstva, ter je pošten, ubogljiv in dobro vzgojen, sprejme takoj v poduk Rudolf Merčun, čevljarški mojster v Ljubljani, Florijanske ulice št. 35. — V zvezi je hrana in stanovanje; vse drugo po dogovoru. (136)

Žitočistilnike (pajtelne), izvrstno narejene, cena od 14—15 glđ., ima naprodaj Anton Piric na Klarcu, pošta Vače p. Liti. (138)

Krepak deček, 14 let star, želi vstopiti v ključavničarski ali kovaški poduk. Več se poizve pri Peter Gašperlu, posestniku v Begunjah, Gorenjsko. (139)

Prodajalnica z mešanim blagom, z vino-, pivo- in žganjetojem daje v najem ali prodaja; tudi prodaja 80 hl belega vina. Karolina Milač, posestnica v Zagorju ob Savi. (140)

Lovski psi (jazbičarji, čistokrvni črni in rujavi, 2 meseca stari, katerih starši so izvrstno na divjačino; potem domače zajce „belgijce“ kakor tudi golobe „florintince, maltekarce“, ima naprodaj po prav nizki ceni ali tudi menja proti lepi vrsti velikih rac, ali kokoši, Rajmund Šfiligoj na Velki. pošta Mureck, Štajarsko (141)

Vino teran 45 hl, prodaja Marko Legović pok. Grgura, posestnik v Kašteliru, pošta Vižinada-Istra. (142)

12 lepih hrastov, kateri so primerni za trame pri mostovih ali pa za prage so naprodaj za ceno 120 glđ. pri Mihaelu Pustišku, posestniku v Sdolah št. 60 pri Kozjem na Spod. Štajer. (143)

Hiša, (69—1)

v Braslovčah (Frasslau) na Spod. Štajerskem, z gospodarskim poslopljem in 12 orali dobre rodovitne zemlje, posebno pripravna za kakega obrtnika, daje se v najem pod zelo ugodnimi pogoji — Natančneje pove gdč. Ana Homschak v Braslovčah.

Josip Leuz,

trgovec z deželnimi pridelki v Ljubljani,

Resljeva cesta (poleg mesarskega mostu),
kupi in prodaja vsakovrsten **nov** zgoden krompir in čebulo, ter ima naprodaj izvrstno istrijansko in laško brinje.

Cene v vsakem oziru primerne. — Pri nakupovanju plača takoj. (63—3)

V vsakem poštno oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postraškim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega, avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“ Gradec, poste restante. (57—4)

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtskih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Preskušeni in potrjeni od zdravstvenih (60—3) oblastev. (8)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne boleti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je

zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vstnjena moja trdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“**. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vredneje ponaredbi. Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslov: **Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini**. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštno postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.